

BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ATNAUJINIMO VADOVAS

I SKYRIUS PASKIRTIS

1.1. Bendrųjų programų atnaujinimo vadovas (toliau – Vadovas) skirtas bendrųjų programų (toliau – BP) atnaujintojams. Jame detalizuojama Bendrųjų programų atnaujinimo gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. V-1317 „Dėl Bendrųjų programų atnaujinimo gairių patvirtinimo“ (toliau – Gairės), patvirtinta dalykų bendrųjų programų struktūra, aprašomi vertybinių nuostatų, kompetencijų ugdymo, tarpdalykinių temų ir kito aktualaus turinio įtraukimo į dalykų programas principai ir darbų eiga.

1.2. Vadovui pritarta Ugdymo turinio atnaujinimo veiklų koordinavimo grupės (toliau – Koordinavimo grupė), patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. V-1373 „Dėl ugdymo turinio atnaujinimo veiklų organizavimo“, 2020 m. gegužės 12 d. posėdyje.

1.3. Atnaujinant dalykų bendrąsias programas, vadovaujamosi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Gairėmis, šiuo Vadovu, remiamasi kitais teisės aktais, reglamentuojančiais bendrojo ugdymo turinį.

1.4. Vadove vartojamos sąvokos:

1.4.1. **Pasiekimai** – apibendrinti ugdymosi rezultatai, parodomi per mokinių kognityvinę, praktinę, fizinę veiklą ir elgesį.

1.4.2. **Pasiekimų sritis** – išskirta pasiekimų grupė, atsižvelgiant į kompetencijos raišką dalyku, dalyko logiką, jo tikslus ir uždavinius.

1.4.3. **Pasiekimų lygių požymiai** – požymiai, parodantys mokinių pasiekimų kokybę.

II SKYRIUS PAGRINDINIAI BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ATNAUJINIMO PRINCIPAI

2.1. Švietimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad ugdymo turinys kuriamas Švietimo įstatyme nurodytiems švietimo tikslams įgyvendinti. Bendrosios programos atnaujinamos, atsižvelgiant į Švietimo įstatymo 9–11 straipsniuose apibrėžtą pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo paskirtį.

2.1.1. Pradinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, kultūros, taip pat etninės, pagrindus, elementarų raštingumą, padėti jam pasirengti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą.

2.1.2. Pagrindinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės, socialinės-kultūrinės ir pilietinės brandos pagrindus, bendrąjį raštingumą, technologinio raštingumo pradmenis, ugdyti tautinį sąmoningumą, išugdyti siekį ir gebėjimą apsispręsti, pasirinkti bei mokytis toliau.

2.1.3. Vidurinio ugdymo paskirtis – padėti asmeniui įgyti bendrąjį dalykinį, socialinį-kultūrinį, technologinį raštingumą, dorinę, tautinę ir pilietinę brandą, profesinės kompetencijos pradmenis.

2.2. Dalykų bendrosios programos atnaujinamos Gairėse nubrėžtomis šiomis **bendrųjų programų atnaujinimo kryptimis**:

2.2.1. stiprinti asmens savybių ir vertybių ugdymą;

2.2.2. sukurti sąlygas kiekvienam mokiniui įgyti aukštesnius pasiekimus.

2.3. Atnaujinant bendrąsias programas, šiomis kryptimis siekiama:

- 2.3.1. stiprinti asmens vertybinių nuostatų, socialinių ir emocinių gebėjimų, pasitikėjimo savo galiomis, atsparumo, kūrybiškumo ugdymą;
- 2.3.2. sistemiskai įtraukti pasitikėjimo, pagarbos ir tolerancijos kitokiai nuomonei, kultūrų įvairovei, tautinės savimonei, pilietiškumo, demokratinio dialogo kultūros ir darnaus vystymosi nuostatų ugdymą;
- 2.3.3. sukurti sąlygas kiekvienam mokiniui įgyti aukštesnius pasiekimus, suteikiant tvirtus ir tvarius žinių pagrindus;
- 2.3.4. dalykų turiniu ugdyti kompetencijas;
- 2.3.5. prasmingai įtraukti aktualų turinį, skirtą ugdyti mokinių kompetencijas;
- 2.3.6. numatyti ugdymo(si) galimybes įvairiuose kontekstuose;
- 2.3.7. įtvirtinti sąsajas tarp pakopų, ugdymo sričių ir dalykų;
- 2.3.8. užtikrinti ugdymo tikslų, turinio įgyvendinimo ir pasiekimų vertinimo dermę.

2.4. Asmens savybių, vertybių ir kompetencijų ugdymas:

- 2.4.1. Dalykų bendrosiose programose turi būti numatyta, kaip mokymosi turiniu ugdomos asmens savybės ir vertybės, ypač daug dėmesio skiriant šioms vertybėms: demokratijai, empatijai, orumui, atsakomybei ir pasitikėjimui.
- 2.4.2. Mokymosi turiniu ugdomos šios Gairėse apibrėžtos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pilietinė, kultūrinė ir komunikavimo.

2.5. Kompetenciją sudaro žinios (dalykinės, tarpdalykinės, procedūrinės ir episteminės), gebėjimai (kognityviniai, metakognityviniai, emociniai, socialiniai ir praktiniai) ir vertybinės nuostatos (asmeninės, bendražmogiškos ir visuomeninės). Dalyko bendrojoje programoje kompetencijų ugdymo(si) pasiekimai apibrėžiami kiekvienam programos koncentrui, t. y. kas dvejus metus. Dalyko mokymosi turinys pateikiamas koncentrui arba metams, atsižvelgiant į dalyko ugdymuisi skiriamą pamokų skaičių.

2.6. Dalykų bendrosiose programose turi būti numatyta vertikali ir horizontali dalykų dermė, galimi tarpdalykiniai ryšiai, nurodyta, kaip juos prasmingai atskleisti, įtraukiant tarpdalykines Gairėse pateiktas temas. Temos turi būti parinktos, atsižvelgiant į jaunam žmogui aktualius klausimus: santykis su pačiu savimi, prasmės siekis, tautos ir valstybės praeitis, dabartis ir ateitis, globalaus pasaulio keliami ekologiniai, socialiniai ir ekonominiai iššūkiai:

- 2.6.1. **asmens galios** (idealai; prasmės siekis; idėjos, asmenybės);
- 2.6.2. **kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas** (kultūros paveldas; gimtoji kalba; etninė kultūra, kultūrinė įvairovė, kultūros raida, tradicijų gyvybingumas, istorinė savimone; tautos, pilietinės visuomenės savikūra);
- 2.6.3. **darnus vystymasis** (pasaulis be skurdo ir bado; sveikata, sveika gyvensena; lyčių lygybė, lygios galimybės; taikios ir įtraukios bendruomenės; darnūs miestai ir gyvenvietės; tausojantis žemės ūkis, sveiki maisto produktai; žiedinė ekonomika, pridėtinę vertę kuriančios darbo vietos; švietimo vaidmuo, mokymasis visą gyvenimą; pažangios technologijos ir inovacijos; aplinkos apsauga; atsakingas vartojimas, gamtos išteklių tausojimas; klimato kaitos prevencija, darni energetika, transportas; ekosistemų, biologinės įvairovės apsauga; tarptautinis bendradarbiavimas; solidarumas).

2.7. Atnaujinant bendrąsias programas, atsižvelgiant į dalyko ugdymo tikslus ir specifiką, integruojamosios programos, rekomendacijos ir kitas aktualus turinys *Gyvenimo įgūdžių ugdymo, Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos, Finansinio raštingumo, Antikorupcinio ugdymo, Globalaus švietimo, Intelektinės nuosavybės, Sveikatos ir gyvenimo įgūdžių, Žmogaus saugos, Etninės kultūros, Pasipriešinimo istorijos, Nacionalinio sau-*

gumo ir krašto gynybos, Ugdymo karjerai, Europos Sąjungos aktualijų yra integruojamas į turiniu susijusių dalykų bendrąsias programas. Patikslinus ugdomų kompetencijų sampratą, *Mokymosi mokytis, Komunikavimo, Darnaus vystymosi, Kultūrinio sąmoningumo, Medijų ir informacinio raštingumo* integruojamosiose programose numatyti mokinių ugdymo(si) pasiekimai siejami su atnaujintais kompetencijų aprašais ir pateikiami ugdymo rezultatų aprašuose. *Pasipriešinimo istorijos, Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos, Etninės kultūros* programos taip pat gali būti siūlomos kaip pasirenkamieji dalykai.

2.8. Bendrųjų programų turiniui taikomi šie kokybės kriterijai:

2.8.1. **Vertybinis kryptingumas** – mokymosi turinys skatina vertybinių nuostatų ugdymą(si).

2.8.2. **Reiklumas** – mokymosi turinys skatina akademinį iššūkį.

2.8.3. **Kontekstualumas** – mokymosi turinys siejamas su kontekstais; į bendrųjų programų turinį įtraukiamos ir tarpdalykinės temos, atitinkančios dalyko uždavinius ir specifiką.

2.8.4. **Dinamiškumas** – mokymosi turinyje atskleidžiama nuolatinė tikrovės ir jos pažinimo rezultatų (sampratų, teorijų, idėjų) kaita, plečiant ir gilinant pasaulėvaizdį bei atveriant ateities perspektyvą.

2.8.5. **Sutelktumas** – siekiant gilaus mokymo(si) ir rezultatų kokybės, užtikrinama mokymosi turinio, suteikiančio akiračio platumą ir geresnį suvokimą, apimtis.

2.8.6. **Nuoseklumas** – mokymosi turinio seka grindžiama ugdymo uždaviniais, atitinkamų mokslų akademinė logika ir atsižvelgiant į mokinio jau pasiektus ugdymosi rezultatus, amžiaus tarpsnių ypatumus.

2.8.7. **Integralumas** – stiprinamas įvairių dalykų turinio tarpusavio ryšys, siekiant padėti mokiniui formuoti visumą pasaulėvaizdį.

2.8.8. **Dermė** – ugdymo tikslai, uždaviniai, mokymosi turinys, ugdomosios veiklos ir rezultatų vertinimas suderinti tarpusavyje. Užtikrinama įvairių ugdymo sričių ir dalykų mokymosi turinio tarpusavio (horizontali) ir tarp skirtingų mokymosi metų / koncentrų (vertikali) dermė.

III SKYRIUS BENDRŪJŲ PROGRAMŲ STRUKTŪRA

3.1. Rengiamos bendrosios programos.

Ugdymo sritis	Bendroji programa
Dorinis ugdymas	Etika
	Tikyba
	Filosofija ¹
Kalbinis ugdymas	Lietuvių kalba ir literatūra
	Lietuvių kalba (pagal kalbos mokėjimo lygius)
	Lietuvių gestų kalba
	Tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių)
	Užsienio kalba (pirmoji)
	Užsienio kalba (antroji)
Matematinis ugdymas	Matematika
Informatikos ugdymas	Informatika
Socialinis ugdymas	Socialinis ugdymas
	Istorija
	Pilietiškumo pagrindai

	Geografija
	Ekonomika ir verslumas
	Teisė ¹
	Psichologija ¹
Gamtamokslinis ugdymas	Gamtamokslinis ugdymas
	Biologija
	Chemija
	Fizika
Technologinis ugdymas	Technologijos
Meninis ugdymas	Dailė
	Muzika
	Teatras
	Šokis
	Medijų menas ¹
	Menų istorija ¹
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Fizinis ugdymas
	Socialinis-emocinis, sveikatos, lytiškumo, rengimo šeimai ugdymas ir žmogaus sauga

¹ Tik vidurinio ugdymo pakopoje.

3.2. Atnaujinamų pradinio ir pagrindinio ugdymo¹ bendrųjų programų struktūra.

	Įvadas
1.	Bendrosios nuostatos
1.1.	
1.2.	
...	
2.	Pagrindinės ugdymo turinio atnaujinimo kryptys
2.1.	
2.2.	
...	
3.	Kompetencijos ir jų raida
3.1.	
3.2.	
...	
4.	Svarbiausi ugdymo proceso ypatumai
4.1.	
4.2.	
...	
5.	Mokinių pasiekimų vertinimas
5.1.	
5.2.	
...	
6.	Interaktyvių bendrųjų programų naudojimosi instrukcija
6.1.	
6.2.	

¹ Vidurinio ugdymo bendrųjų programų ugdymo srities struktūra gali būti tikslinama, peržiūrėjus vidurinio ugdymo sąrangą.

...	
	Ugdymo sritis¹
1.	Bendrosios nuostatos
1.1.	
1.2.	
...	Srities struktūra pateikiama lentele, nurodyta 1 priede
	Pirmas dalykas
1.	Dalyko paskirtis
1.1.	
1.2.	
...	
2.	Dalyko tikslai ir uždaviniai
2.1.	
2.2.	
...	
3.	Kompetencijų ugdymas dalyku
3.1.	
3.2.	
...	
4.	Pasiekimų sritys
4.1.	
4.2.	
...	
5.	Pasiekimų raida
5.1.	
5.2.	
...	Pateikiama lentele, nurodyta 4 priede
6.	Mokymosi turinys (metams / koncentru)
6.1.	
6.2.	
...	
7.	Pasiekimų vertinimas
7.1.	
7.2.	
...	
8.	Pasiekimų lygių požymiai
8.1.	
8.2.	
...	Pateikiama lentele, nurodyta 6 priede
	Antras dalykas
1.	Dalyko paskirtis
1.1.	
1.2.	
...	

¹ BP dalys bus numeruojamos pagal patvirtintus pakopos, ugdymo sričių, dalykų klasifikatorius (skelbiama <https://www.krisin.smm.lt/>), todėl rengiamuose dokumentų projektuose turi būti naudojama automatinė numeracija.

2.	Dalyko tikslai ir uždaviniai
2.1.	
2.2.	
...	
3.	Kompetencijų ugdymas dalyku
3.1.	
3.2.	
...	
4.	Pasiekimų sritys
4.1.	
4.2.	
...	
5.	Pasiekimų raida
5.1.	
5.2.	
...	Pateikiama lentelė, nurodyta 4 priede
6.	Mokymosi turinys (metams / koncentru)
6.1.	
6.2.	
...	
7.	Pasiekimų vertinimas
7.1.	
7.2.	
...	
8.	Pasiekimų lygių požymiai
8.1.	
8.2.	
...	Pateikiama lentelė, nurodyta 6 priede

3.3. Atnaujinamų bendrųjų programų struktūros detalizavimas pateiktas toliau esančiose lentelėse.

3.3.1. **Įvadinė dalis** rengiama pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programoms. Bendrųjų programų įvadinės dalies struktūra ir jos detalizavimas.

Struktūra	Detalizavimas
1. Bendrosios nuostatos	BP paskirtis. Ugdymo tikslai (detalizuojami Švietimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatyti švietimo tikslai pagal ugdymo pakopas). Uždaviniai (formuluojami ugdymo uždaviniai, padedantys pasiekti išskeltų ugdymo tikslų).
2. BP atnaujinimo kryptys	Pagrindinės BP atnaujinimo kryptys ir atnaujinimo principai.
3. Kompetencijos ir jų raida	Kompetencijų apibrėžtys, jų ugdymo ciklas. Kompetencijų raida pateikiama kas dvejus ugdymo metus per visą ugdymo pakopos laikotarpį.
4. Svarbiausi ugdymo proceso ypatumai	Tarpdalykinių temų įtraukimas. Dalykų integracijos įgyvendinimas. Mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių atitikimas.
5. Mokinių pasiekimų vertinimas	Bendrais bruožais nusakomos pasiekimų vertinimo nuostatos ugdymo pakopose.

6. Interaktyvių bendrųjų programų naudojimosi instrukcija	Interaktyvių bendrųjų programų naudojimosi ypatumai – naudojami ženklai, pateikimo lygiai ir kt.
---	--

3.3.2. Pradinio ir pagrindinio ugdymo programos ugdymo srities struktūra ir jos detalizavimas.

3.3.2.1. **Ugdymo srities** įvadinės dalies detalizavimas.

Ugdymo srities struktūra	Detalizavimas
1. Bendrosios nuostatos	Aprašoma ugdymo srities paskirtis, nurodant, kokia jos reikšmė asmens, bendruomenės, visuomenės ir valstybės raidai. Aprašomas Gairėse išskirtų vertybių ugdymas ugdymo srityje (iki 250 ž.). Pateikiama srities struktūra. Įvardijami dalykai, kurie sudaro ugdymo sritį (pavyzdys – 1 priedas).

3.3.2.2. **Dalyko** bendrosios programos struktūros detalizavimas.

Dalyko struktūra	Detalizavimas
II. Pirmas dalykas	
1. Dalyko paskirtis	Aprašoma dalyko paskirtis, nusakoma, kaip dalykas padeda ugdyti mokinio intelektines ir dvasines galias, asmens savybes ir vertybes, pasirengimą prasmingai ir sėkmingai veikti (iki 250 ž.).
2. Dalyko tikslai ir uždaviniai	Įvardijami 2–3 tikslai (kiek tikslų formuluojama, priklauso nuo dalyko specifikos), bendri visoms ugdymo pakopoms. Formuluojami uždaviniai tikslams pasiekti konkrečioje ugdymo pakopoje. Juose turi būti įtrauktas ir mokinių savybių bei vertybių ugdymas.
3. Kompetencijų ugdymas dalyku	Aptariama Gairėse nurodytų 6 kompetencijų raiška dalyku, parengiamas Kompetencijų ir mokymosi turinio plano žemėlapis kiekvienam koncentrai (2 priedas).
4. Pasiekimų sritys	Nurodomos ir trumpai apibūdinamos pasiekimų sritys (iki 6 sričių), išskiriami sričių sudarantys pasiekimai. Pasiekimų sričių pavyzdžiai pateikiami 3 priede. Kiekvienos pasiekimų srities išskiriami ne mažiau kaip trys pasiekimai (A1, A2, A3, A4; B1–B4; C1–C4, D1–D4). Dalyko pasiekimų sričių, jas sudarančių pasiekimų, mokymosi turinio, pasiekimų lygių požymių schema koncentrai pateikta 9 priede.
5. Pasiekimų raida	Pasiekimų raida dalyko programoje pateikiama lentelė pagal atitinkamas pasiekimų sritis kas dvejus metus, apimant visą pakopą (4 priedas). Atskiri pasiekimai gali būti nurodyti tik tam tikroje ugdymo pakopoje, atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus. Pasiekimų raidą atskleidžia šie požymiai: <ul style="list-style-type: none"> • savarankiškumas: gebėjimo savarankiškai atlikti užduotis lygis (padedant mokytojui, vadovaujantis pateiktais kriterijais, savarankiškai); • kontekstai (kasdienėse situacijose, pažįstamose situacijose, nepažįstamose situacijose, naujuose socialiniuose ir akademinuose kontekstuose); • sudėtingumas (turinio (mokymosi medžiagos) ir (ar) užduočių).

	<p>Pasiekimų formuluotės pateikiamos, atsižvelgiant į kompetencijų ugdymo dalyku tikslus, vartojant veiksmožodžius, pateiktus Priede Nr. 5.</p>
6. Mokymosi turinys (metams / koncentriui)	<p>Pateikiant mokymosi turinį, laikomasi bendrųjų programų turiniui taikomų kokybės kriterijų, nurodytų 2.8 punkte. Remiamasi kompetencijų žemėlapiu (2 priedas), Kompetencijų raidos ir Vaiko raidos aprašais.</p> <p>Orientuojamasi į dalyko paskirtį ir tikslus, pasiekimų sritis ir numatytus pasiekimus, dalyko mokymuisi skiriamą pamokų skaičių (8 priedas).</p> <p>Mokymosi turiniu užtikrinamas vertybinių nuostatų ugdymas(is).</p> <p>Atsižvelgiant į dalyko tikslus ir specifiką, į mokymosi turinį įtraukiamas dalyko ugdymui aktualus integruojamųjų programų ir rekomendacijų turinys.</p> <p>Pateikiamas privalomasis mokymosi turinys (70 proc. dalyko mokymuisi skirtų pamokų).</p> <p>Siekiant atskleisti mokymosi turinio elementų sudėtingumo augimą, išvengti pasikartojimų, persiklojimų, turinys pateikiamas grupuojant jo elementus ir parodant jų kaitą. Aptariama mokymosi turinio dermė tarp dalykų ir ugdymo sričių.</p> <p>Pasirenkamasis mokymosi turinys (30 proc.) pateikiamas, atsižvelgiant į su dalykininkų bendruomene aptartus siūlymus. Galimi šie pasirenkamojo turinio pateikimo variantai: (1) pasirenkamųjų modulių programos, (2) pasirenkamojo turinio rekomendacijos, (3) pats mokytojas pasirenka aktualų turinį ir kt.</p> <p><i>Prieš rengiant šią dalį, atliekami parengiamieji darbai: išskiriamos ir detalizuojamos dalykui svarbios tarpdalykinės temos; aptariama, per kuriuos dalykus tos temos plėtojamos; aptariama horizontali ir vertikali temų ir mokymosi turinio pateikimo dermė (7 priedas).</i></p>
7. Pasiekimų vertinimas	<p>Aptariami vertinimo ypatumai, atsižvelgiant į dalyko specifiką, kaupiamojo vertinimo elementai.</p> <p>Pasiekimai aprašomi, išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis.</p> <p>Pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais: slenkstinis lygis (I) – 4, patenkinamas lygis (II) – 5–6, pagrindinis lygis (III) – 7–8, aukštesnysis lygis (IV) – 9–10.</p>
8. Pasiekimų lygių požymiai	<p>Rengiant keturių pasiekimų lygių aprašus, pagrindinis pasiekimų lygis nustatomas pagal pagrindinio lygio pasiekimams keliamus reikalavimus tarptautiniuose, nacionaliniuose tyrimuose ir nacionaliniuose mokinių pasiekimų patikrinimuose, taip pat atsižvelgiant į ugdymosi pasiekimų reikalavimus programose šalių, kurių mokiniai demonstruoja aukštus tarptautinių tyrimų rezultatus. Dalykų, kurių tarptautiniai tyrimai ir nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai nevyksta, pasiekimų pagrindinis lygis nustatomas remiantis dalyko ugdymo tradicija ir kitų šalių praktika.</p> <p>Rengiant pasiekimų lygių aprašus, išlaikoma pasiekimų sričių struktūra. Kiekviename konkrečiame pildoma atskira lentelė (6 priedas).</p>

IV SKYRIUS BENDRŪJŲ PROGRAMŲ ATNAUJINIMO EIGA

4.1. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrąsias programas atnaujina darbo grupė, patvirtinta Nacionalinės švietimo agentūros direktorės 2020 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. VK-201 „Dėl darbo grupės sudarymo“. Darbo grupė suskirstyta į pogrupius pagal bendrųjų programų ugdymo sritis. Pogrupių darbą koordinuoja pogrupių koordinatoriai.

4.2. Atliekamų darbų detalizavimas.

	Darbai	Gegužė	Birželis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis
1.	Dalyko ugdymo tikslų ir uždavinių atnaujinimas.						
2.	Pasiekimų sričių išskyrimas (remiantis kompetencijų apibrėžtimis išskiriamos pasiekimų sritys).						
3.	Kompetencijų žemėlapių ir mokymosi turinio plano rengimas (užpildomas kiekvienam koncentrui).						
4.	Mokymosi turinio horizontalios ir vertikalios dermės derinimas.						
5.	Ugdymo srities įvado atnaujinimas.						
6.	Pasiekimų raidos rengimas.						
7.	Mokymosi turinio atnaujinimas.						
8.	Pasiekimų lygių požymių aprašymas.						

4.3. Atliekami darbai talpinami elektroniniu paštu nurodytuose *Google* disko aplankuose. Atsiskaitymo už atliekamus darbus terminai.

Eil. Nr.	Atsiskaitymo terminas Darbai	Gegužės 31 d.	Birželio 30 d.	Liepos 31 d.	Rugpjūčio 30 d.	Rugsėjo 31 d.	Spalio 31 d.
1.	Dalyko ugdymo tikslų ir uždavinių projektas.	×					
2.	Dalių <i>Kompetencijų ugdymas dalyku</i> ir <i>Pasiekimų sritys</i> projektai.		×				
3.	Kompetencijų ir mokymosi turinio plano žemėlapių koncentrams.		×				
4.	Mokymosi turinio horizontalios ir vertikalios dermės lentelės koncentrams.		×				

5.	Ugdymo srities įvado projektas.			×			
6.	Pasiekimų raidos projektai.		Vienas koncentras	Du nauji koncentrai	×		
7.	Mokymosi turinio projektai.		Planas	Detalus vienas koncentras	Detalus du nauji koncentrai	×	
8.	Pasiekimų lygių požymių projektai.				Du koncentrai	Du nauji koncentrai	×
9.	Atnaujintos programos projektas						×

4.4. Formalus bendradarbiavimas grupėje vyksta elektroniniu paštu pagal turimus darbuotojų elektroninio pašto adresus. Visiems grupės nariams prieinama informacija *Google* diske *BP_atnaujinimas*. Neformaliai diskutuoti siūloma uždaroje *Facebook* grupėje *BP_atnaujinimas*.

4.5. Dėl bendradarbiavimo pogrupyje sutariama pogrupių viduje, naudojant priimtinas priemones (pvz., *Google G Suite bendrasisugdymas.lt*, *Microsoft Office 365* ir pan.).

PRIEDAI**1 priedas. Ugdymo sritį sudarantys dalykai**

Gamtos mokslų pavyzdys

Dalykas	Mokymosi metai									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gamtos mokslai (Pasaulio pažinimas)	x	x	x	x						
Gamtos mokslai					x	x	x	x		
Biologija							x	x	x	x
Chemija								x	x	x
Fizika							x	x	x	x
Modulis										
Modulis										
Modulis										

2 priedas. Kompetencijų žemėlapis

Rengiant kompetencijų ir dalykinio turinio žemėlapius:

- naudojami kompetencijų raidos aprašai (rengia kompetencijų grupę);
- parengiamas preliminarus dalyko turinio planas, detalizuojamos dalyko temos koncentrai (rengia dalykinės grupės);
- kompetencijų raidos aprašai ir detalizuotos dalyko turinio temos sujungiami bendrame **Kompetencijų ir dalykinio turinio žemėlapyje** (toliau – Žemėlapis). Žemėlapiui rengiami atskirai kiekvienam dalykui 2 metų koncentrai. Iš viso kiekviena ugdymo sritis parengia 5 žemėlapius, apimančius pradinio ir pagrindinio ugdymo programą. Rengiant žemėlapius, kompetencijos raiškos intensyvumas yra žymimas dviem spalvomis: geltona – kompetencija labai intensyviai atspindėta turinyje; žydra – kompetencija iš dalies atspindėta turinyje.

Kompetencijų ir dalykinio turinio žemėlapis.

Pavyzdys: Lietuvių kalba ir literatūra.

Nr.	Dalyko mokymosi turinio planas (veiklos sritys / temos)	Pažinimo (K1)			Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (K2)			Kūrybiškumo (K3)			Pilietiškumo (K4)			Kultūrinė (K5)			Komunikacinė (K6)		
		K1.1	...	K1.n	K2.1	...	K2.n	K3.1	...	K3.n	K4.1	...	K4.n	K5.1	...	K5.n	K6.1	...	K6.n
1.	Skaitymas																		
1.1																			
1.2																			
1.3																			
1.4																			
2.	Teksto kūrimas																		
2.1																			
2.2																			
2.3																			
3.	Literatūros pažinimas																		
3.1																			
3																			
2..																			
4.	Kalbos vartojimas																		

3 priedas. Pasiekimų sričių pavyzdžiai

2008 m. bendrųjų programų įvairių dalykų pasiekimų sričių pavyzdžiai (atsižvelgiant į Gairėse išplėtotą kompetencijos sampratą, atnaujinamose programose kai kurias sritis siūloma koreguoti).

Pasiekimų sritis / Dalykai	A	B	C	D	E
Istorija	Istorinės raidos supratimas	Istorijos tyrimas ir interpretavimas	Istorijos supratimo raiška	Orientavimasis istoriniame laike ir erdvėje	
Užsienio kalba	Sąveika ir raiška žodžiu	Rašytinio ir vizualinio teksto supratimas	Sakytinio teksto supratimas	Rašytinio teksto kūrimas	
Matematika	Žinios ir supratimas	Matematinis komunikavimas	Matematinis mąstymas	Problemų sprendimas	Mokėjimas mokyti ir domėjimasis matematika

Pasiekimų sričių pavyzdžiai iš kitų šalių BP.

Pasiekimų sritis / Dalykai	A	B	C	D	E	F
Menai	Žinoti ir suprasti	Formuoti įgūdžius	Mąstyti kūrybiškai	Pateikti atsaką / reaguoti		
Socialiniai mokslai	Žinoti ir suprasti	Tyrinėti	Komunikuoti	Savarankiškai mąstyti		
Gamtos mokslai	Kelti klausimus ir formuluoti hipotezes	Planuoti ir atlikti tyrimus	Apdoroti ir analizuoti duomenis ir informaciją	Vertinti	Taikyti ir išbandyti	Komunikuoti
Matematika	Argumentuoti ir analizuoti	Suprasti ir spręsti	Komunikuoti ir pristatyti	Išvelgti sąsajas ir reflektuoti		
Gimtoji kalba	Suprasti ir išvelgti ryšius (verbalinę ir neverbalinę raišką)	Kurti ir komunikuoti (rašyti, kalbėti ir pristatyti)				

4 priedas. Pasiekimų raida

1–2 mokymosi metai	3–4 mokymosi metai	5–6 mokymosi metai	7–8 mokymosi metai	9–10 mokymosi metai
A (pasiekimų sritis)				
A1	A1	A1	A1	A1
A2	A2	A2	A2	A2
A3	A3	A3	A3	A3
A4	A4	A4	A4	A4
B (pasiekimų sritis)				
B1	B1	B1	B1	B1
B2	B2	B2	B2	B2
B3	B3	B3	B3	B3
B4	B4	B4	B4	B4
C (pasiekimų sritis)				
C1	C1	C1	C1	C1
C2	C2	C2	C2	C2
C3	C3	C3	C3	C3
C4	C4	C4	C4	C4
D (pasiekimų sritis)				
D1	D1	D1	D1	D1
D2	D2	D2	D2	D2
D3	D3	D3	D3	D3
D4	D4	D4	D4	D4

5 priedas. Vartotini veiksmažodžiai

Bendrosiose programose pasiekimams apibūdinti vartojamais veiksmažodžiais nusakoma, kokie gebėjimai ugdomi ir kokias veiklas mokiniai turėtų gebėti atlikti.

Veiksmažodžiai sudaro žodyną, kuris naudojamas ne tik pasiekimams apibūdinti, bet ir mokant(is).

Veiksmažodžiai	Apibrėžimas žodynuose
Analizuoti	Nagrinėti randant reikiamus požymius, savybes, charakteristikas ar parametrus, skaidyti į dalis, apmąstyti, svarstyti.
Apibrėžti	Nurodyti būdinguosius kieno nors bruožus, nusakyti sąvokos turinį / esmę, nurodyti kurio nors dalyko ar reiškinių ribas.
Apibūdinti	Nusakyti objekto ar reiškinių esminius bruožus, savybes, požymius, charakteristikas ar parametrus, sąsajas su kitais objektais ar reiškiniais.
Aptarti	Įvertinti aplinkybes, apsvarstyti, diskutuoti, aiškintis neaiškius dalykus.
Apibendrinti	Išreikšti apibendrinamąjį teiginį, nuomonę remiantis pagrįstais duomenimis, atvejais, atskirais faktais (pereiti į aukštesnę abstrakcijos lygį).
Atpažinti	Įžvelgti esant tą patį, nustatyti tapatybę, atitikimą.
Cituoti	Įterpti į tekstą ar kalbą tikslią kito autoriaus teksto ar kalbos ištrauką.
Diferencijuoti	Skirti, skaidyti, skirstyti pagal tam tikrus požymius; atsižvelgti į skirtumus; kelti / išryškinti / nustatyti skiriamuosius požymius.
Demonstruoti	Viešai rodyti, pabrėžiamai ką daryti, elgtis.
Formuluoti	Trumpai ir tiksliai nusakyti, aiškiai išreikšti mintį, uždavinio sąlygą, klausimą, taisyklę, išvadą ir kt.
Integruoti	Jungti į visumą skirtingus elementus, dalis.
Interpretuoti	Aiškinti tekstą, raštą, sutartis, įstatymus ir kt., saviškai atlikti meno kūrinį ir kt.
Įrodyti	Patvirtinti faktais, argumentais.
Išmatuoti	Nustatyti dydį naudojant tam skirtus prietaisus ir (ar) įrankius.
Išrinkti	Iš duomenų rinkinio gauti tuos dėmenis, kurie atitinka iš anksto apibrėžtus požymius.
Išspręsti	Skaičiuojant gauti atsakymą, išnagrinėti problemą.
Išskirti	Atskirti iš krūvos, būrio: atidalyti, atriboti.
Išskirti prioritetus	Išskirti ko nors pirmumą, sudėlioti pagal pirmumą.
Išplėtoti	Išplėsti, išskleisti mintį, apibūdinimą, aiškinimą, palaipsniui tobulinti.
Išvardyti	Vieną po kito paminėti: pasakyti, užrašyti.
Įvertinti	Nustatyti vertę, nuspręsti ko vertas, išmatuoti reikšmę, išsakyti nuomonę, pažymint privalumus ir trūkumus.
Klasifikuoti	Skirstyti objektus, daiktus, reiškinius, procesus, sąvokas pagal bendrus požymius.
Komentuoti	Pateikti savo įžvalgas, paaiškinimus, pastebėjimus.
Kritiškai vertinti	Pasitikrinti informaciją ir nustatyti jos patikimumą; nagrinėti alternatyvas, nesilaikant išankstinių nuostatų.
Nagrinėti	Aiškinti esmę, svarstyti, analizuoti išskiriant požymius, savybes.
Nurodyti panašumus ir skirtumus	Nurodyti panašumus ir skirtumus.
Nupiešti	Pieštuku ar dažais pavaizduoti, nutapyti, žodžiais pavaizduoti.
Organizuoti	Kurti, steigti, rengti, telkti, jungti kokiam nors tikslui.

Paaikinti	Išdėstyti, kad paaikėtų; papasakoti, atskleisti reiškinio, minties, sąvokos turinį.
Pagrįsti	Pateikti argumentų, įrodymų, motyvų, duoti pagrindą.
Padaryti išvadą	Suformuluoti apibendrinamąjį teiginį, remiantis kitais teiginiais, duomenimis.
Palyginti	Sugretinti nustatant panašumus ir (ar) skirtumus.
Parodyti	Atskleisti, išreikšti.
Patikrinti	Pažiūrėti tikrumo, teisingumo, nustatyti kokybę, būklę.
Pavaizduoti	Sukurti, parodyti vaizdu (tekstu, diagrama, grafiku, logine schema, piešiniu ir kt.).
Pristatyti	Supažindinti, pateikti.
Rasti	Aptikti, pastebėti.
Suplanuoti	Numatyti veiklos seką, laiką, priemones ir būdus jai įgyvendinti, siekiant tikslo.
Suskaičiuoti	Skaičiuojant nustatyti kiekį.
Sukurti	Sugalvoti / padaryti ką nauja.
Taikyti	Naudoti praktikoje, derinti, tinkinti.
Tyrinėti	Ieškoti, stebėti, atlikti bandymus, aiškintis dėsniumus.

6 priedas. Pasiekimų lygių aprašas

Pasiekimų lygiai			
Pasiekimų sritis A			
I	II	III	IV
A1.1	A1.2	A1.3	A1.4
A2.1	A2.2	A2.3	A2.4
A3.1	A3.2	A3.3	A3.4
A4.1	A4.2	A4.3	A4.4
Pasiekimų sritis B			
B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
B3.1	B3.2	B3.3	B3.4
B4.1	B4.2	B4.3	B4.4

7 priedas. Tarpdalykinės temos dalykų programose

Tarpdalykinė tema	Dalykas								
	Etika	Tikyba	Lietuvių kalba ir literatūra	Tautinės mažumos gimtoji kalba	Užsienio kalba	Matematika	Informatika	Pasaulio pažinimas	Istorija...
Asmens galios									
Idealai									
Prasmės siekis									
Idėjos, asmenybės									
Rengėjų siūlomos									
Kultūrinis tapatumas ir bendruomeniškumas									
Kultūros paveldas									
Gimtoji kalba									
Etninė kultūra									
Kultūrų įvairovė									
Kultūros raida									
Tradicijos gyvybingumas									
Istorinė savimonė									
Tautos, pilietinės visuomenės savikūra									
Rengėjų siūlomos									
Darnus vystymasis									
Pasaulis be skurdo ir bado									
Sveikata, sveika gyvensena									
Lyčių lygybė, lygios galimybės									
Taikios ir įtraukios bendruomenės									
Darnūs miestai ir gyvenvietės									
Tausojantis žemės ūkis, sveiki maisto produktai									
Žiedinė ekonomika, pridėtinę vertę kuriančios darbo vietos									
Švietimo vaidmuo, mokymasis visą gyvenimą									
Pažangios technologijos ir inovacijos									
Aplinkos apsauga									
Atsakingas vartojimas, gamtos išteklių tausojimas									
Klimato kaitos prevencija, darni energetika, darnus transportas									
Ekosistemų, biologinės įvairovės apsauga									
Tarptautinis bendradarbiavimas									
Solidarumas									
Rengėjų siūlomos									

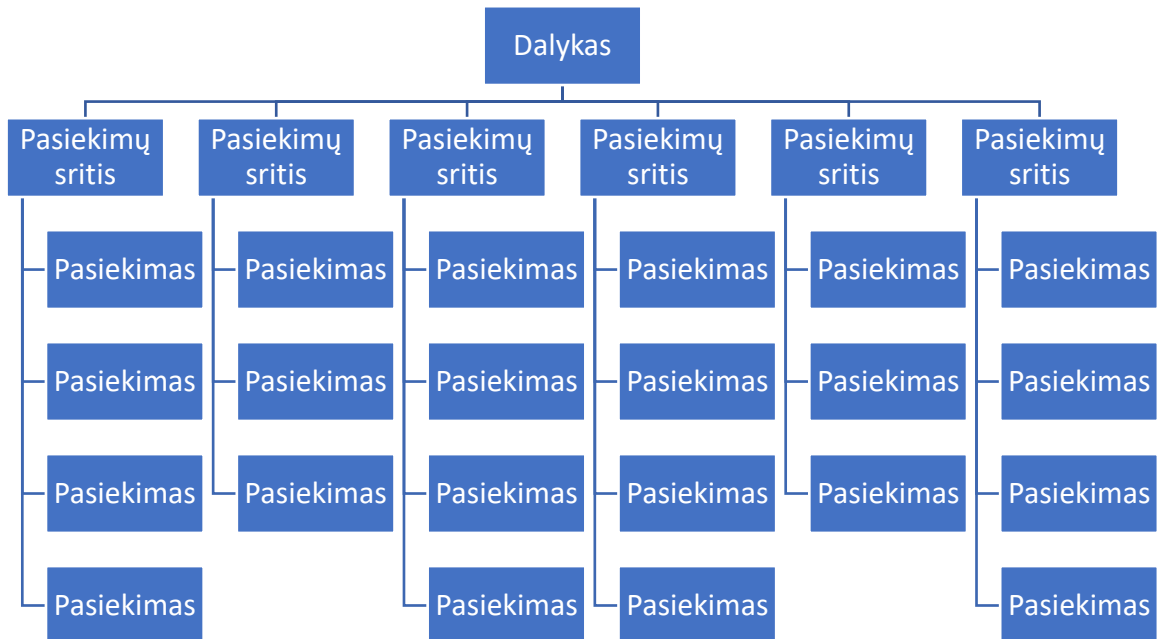
8 priedas. Dalyko mokymuisi skiriamas pamokų skaičius (pagal patvirtintus 2019–2020 ir 2020–2021 mokslo metų pradinio ir pagrindinio ugdymo bendruosius planus

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/681510505f6411e98b599e654d7d03a0/asr;>

[https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/de64d4615fb511e99684a7f33a9827ac/asr\)](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/de64d4615fb511e99684a7f33a9827ac/asr)

Ugdymo programa/ koncentrai	Bendras pamokų skaičius	Lietuvių kalba ir literatūra	Gimtoji kalba (autinių mažumų)	Matematika	Žmogus ir gamta	Biologija	Chemija	Fizika	Gamtos mokslai	Gamtos mokslai (Pasauly pažinimas)	Socialiniai mokslai (Pasauly pažinimas)	Istorija	Geografija	Pilietiskumas	Ekonomika	Užsienio Kalbos	Kūno kultūra	Dailė	Muzika	Dorinis ugdymas	Informatika	Technologijos	Žmogaus sauga	
Pradinis																								
1-2 m. m.		525/315*	490*	315	x	x	x	x	x	70	70	x	x	x	x	70	210	140	140	70	x	x	x	
3-4 m.m.		490/350*	490*	315	x	x	x	x	x	70	70	x	x	x	x	140	210	140/105*	140	70	x	x	x	
Bendras LT	3255	1015	x	630	x	x	x	x	x	140	140	x	x	x	x	210	420	280	280	140	x	x	x	
Bendras TM	3850	665	980	630	x	x	x	x	x	140	140	x	x	x	x	210	420	245	280	140	x	x	x	
LT	100%	31,18%	x	19,35%	x	x	x	x	x	4,30%	4,30%	x	x	x	x	6,45%	12,90%	8,60%	8,60%	4,30%	x	x	x	
TM	100%	17,27%	25,45%	16,36%	x	x	x	x	x	3,64%	3,64%	x	x	x	x	5,45%	10,91%	6,36%	7,27%	3,64%	x	x	x	
Pagrindinis																I ir II U.K.								
5-6 m.m.		370	370	296	148	x	x	x	148	x	x	148	74	x	x	296	222	74	74	74	74	148	37	
7-8 m.m.		370	370	296	x	111	74	111	296	x	x	148	148	x	x	370	185	74	74	74	37	111	37	
9-10 m.m.		333	296	259	x	111	148	148	x	x	x	148	111	74	37	370	148	74	74	74	74	92,5	18,5	
Bendras	6549	1073	x	851	148	222	222	259	0	x	x	444	333	74	37	1036	555	222	222	222	185	351,5	92,5	
Bendras TM	7215	1073	1036	851	148	222	222	259	0	x	x	444	333	74	37	666	555	222	222	222	185	351,5	92,5	
LT	100%	16,38%	x	12,99%	2,26%	3,39%	3,39%	3,95%	0,00%	x	x	6,78%	5,08%	1,13%	0,56%	15,82%	8,47%	3,39%	3,39%	3,39%	2,82%	5,37%	1,41%	
TM	100%	14,87%	14,36%	11,79%	2,05%	3,08%	3,08%	3,59%	0,00%	x	x	6,15%	4,62%	1,03%	0,51%	9,23%	7,69%	3,08%	3,08%	3,08%	2,56%	4,87%	1,28%	

9 priedas. Dalyko pasiekimų sričių, jas sudarančių pasiekimų, mokymosi turinio, pasiekimų lygių požymių schema

Mokymosi turinys

Pasiekimų lygių požymiai

A1	A2	A3	A4	B1	F1	F4
A1.4	A2.4	A3.4	A4.4	B4.4	F1.4	F4.4
A1.3	A2.3	A3.3	A4.3	B4.3	F1.3	F4.3
A1.2	A2.2	A3.2	A4.2	B4.2	F1.2	F4.2
A1.1	A2.1	A3.1	A4.1	B4.1	F1.1	F4.1